

Greining á söluskrám fyrir plöntuverndarvörur og nagdýraeitur á árinu 2015.

1. Inngangur og markmið

Samkvæmt efnalögum nr. 61/2013 er varnarefnum skipað í tvo flokka eftir því hvers konar notendum þau er ætluð. Annars vegar er um að ræða vörur sem ætlaðar eru til almennrar notkunar og allur almenningur hefur heimild til þess að kaupa og nota og hins vegar vörur sem eingöngu eru ætlaðar til notkunar í atvinnuskyni og tilgreindar eru sem tiltekin varnarefni í efnalögum.

Notendaleyfi þarf til þess að mega kaupa og nota varnarefni sem eingöngu eru ætluð til notkunar í atvinnuskyni og skulu þeir sem nota sæfivörur til útrýmingar dýra hafa notendaleyfi fyrir útrýmingarefnum en þeir sem nota plöntuverndarvörur í landbúnaði og garðyrkju notendaleyfi fyrir plöntuverndarvörum.

Samkvæmt 24. gr. efnalaga skal sá sem setur á markað tiltekin varnarefni, þ.e. plöntuverndarvörur og útrýmingarefni, sem einungis eru ætluð til notkunar í atvinnuskyni, halda skrá yfir söluna og afhenda Umhverfisstofnun á því formi sem hún tilgreinir. Jafnframt hvílir sú skylda á þessum aðila að ganga úr skugga um það, að umræddar vörur séu einungis afhentar þeim sem eru með gild notendaleyfi frá Umhverfisstofnun eða önnur sambærileg leyfi samkvæmt eldri ákvæðum í laga og reglugerða.

2. Framkvæmd og niðurstöður

Umfang verkefnisins náði að þessu sinni til allra plöntuverndarvara sem einungis eru ætlaðar eru til notkunar í atvinnuskyni og nagdýraeiturs sem sömuleiðis eru einungis til notkunar í atvinnuskyni. Í byrjun október 2016 kallaði Umhverfisstofnun eftir skráum vegna sölu á þessum vörum á árinu 2015 þar sem fram kæmu eftirfarandi upplýsingar: vöruheiti, umbúðastærð, fjöldi seldra eininga af hverri umbúðastærð, dagsetning sölu, nafn kaupanda og kennitala, sem og nafn og kennitala handhafa

notendaleyfis ef annar en kaupandi. Veittur var frestur til 5. nóvember 2016 til að skila gögnum til stofnunarinnar.

Í 1. töflu má sjá þau fyrirtæki sem voru í úrtakinu.

1. tafla. Fyrirtæki í úrtaki vegna afhendingar á söluskrám fyrir tiltekin varnarefni árið 2015.

Fyrirtæki:	Setur á markað:	
	Plöntuverndarvörur	Nagdýraeitur
Demeter ehf.	X	
Frjó Umbúðasalan ehf.	X	
Garðheimar Gróðurvörur ehf.	X	
Kartöflusala Þykkvabæjar ehf.	X	
Kemi ehf.	X	X
Ráðtak, meindýr og varnir ehf.		X
Streymi heildverslun ehf.		X

Á árinu 2015 voru seldar 37 mismunandi plöntuverndarvörur sem einungis eru ætlaðar til notkunar í atvinnuskyni (2. tafla). Salan nam alls 2.453 kg og þessar vörur innihéldu 40 mismunandi virk efni sem vógu samtals 807 kg. Í 3. töflu má sjá hvernig magn virku efnanna deildist á mismunandi flokka plöntuverndarvara. Mest var selt af illgresiseyðum, 458 kg af virku efni, 237 kg af sveppaeyðum, 82 kg af skordýraeyðum og 29 kg af stýriefnum.

Af nagdýraeitri seldust 7 mismunandi vörur sem innihéldu 2 mismunandi virk efni og bæði voru það nagdýraeyðar (2. tafla). Alls vógu þessar vörur 4.680 kg en vegna þess að styrkur virku efnanna í þeim er einungis 0,005% nam heildarmagn virkra efna aðeins 0,23 kg eða jafngildi 0,03% af heildarsölu ársins á þessum vörum mælt í kg af virkum efnum (3. tafla).

2. tafla. Sala á plöntuverndarvörum og nagdýraeitri sem einungis eru ætlaðar til notkunar í atvinnuskyni á árinu 2015.

	Plöntuverndarvörur	Nagdýraeitur
Fjöldi vara í sölu	37	7
Fjöldi virkra efna	40	2
Sala alls af vörum	2.453 kg	4.680 kg
Sala alls (sem magn af af virku efni)	807 kg	0,23 kg

3. Sala á plöntuverndarvörum og nagdýraeitri sem einungis eru ætlaðar til notkunar í atvinnuskyni á árinu 2015.

Flokkur	Fjöldi virkra efna	Selt, kg af virku efni	Hlutfall
Illgresiseyðar	12	458 kg	57%
Sveppaeyðar	14	237 kg	29%

Skordýraeyðar	10	82 kg	10%
Stýriefni	3	29 kg	4%
Nagdýraeitur	2	0,23 kg	0,03%

Gögn sem fást úr söluskrám má nota til þess að reikna út hve mikið er selt af plöntuverndarvörum og nagdýraeitri sem einungis eru ætluð til notkunar í atvinnuskyni í kg af virku efni. Í viðauka má sjá söluna sundurliðaða eftir flokki efna og kg virku efni.

Eins og fram kemur hér að framan má einungis afhenda þeim tiltekin varnarefni, sem eru með notendaleyfi frá Umhverfisstofnun eða samsvarandi leyfi í gildi. Í söluskrám fyrir plöntuverndarvörur og nagdýraeiturs koma fram upplýsingar um kaupanda að vörunum og með því að bera þær saman við leyfishafa í gagnagrunni Umhverfisstofnunar kemur fram hverjir voru með notendaleyfi í gildi þegar viðskiptin áttu sér stað, hverra leyfi voru runnin út og hverjir höfðu aldrei verið handhafar notendaleyfis eða sambærilegs leyfis.

Þessi samanburður leiðir í ljós að stór hluti þeirra 145 einstaklinga sem keyptu plöntuverndarvörur á árinu 2015, þar sem krafist er notendaleyfis, voru ekki með leyfi í gildi (4. tafla). Af þeim voru 16 einstaklingar (11%) með útrunnið leyfi og 87 einstaklingar (60%) sem höfðu aldrei haft notendaleyfi eða annað sambærilegt leyfi. Mun hærra hlutfall kaupanda að nagdýraeitri var með leyfi í gildi, eða 61 einstaklingur (98%) af þeim 76 sem keyptu slíkar vörur á árinu 2015. Í þessum hópi var 1 sem aldrei hafði haft notendaleyfi eða annað sambærilegt leyfi.

4. tafla. Staða notendaleyfa hjá kaupendum af plöntuverndarvörum og nagdýraeitri sem einungis eru ætluð til notkunar í atvinnuskyni vegna kaupa á árinu 2015.

	Notendaleyfi fyrir plöntuverndarvörum		Notendaleyfi fyrir útrýmingarefnum	
	Fjöldi	%	Fjöldi	%
Kaupandi með leyfi í gildi	42	29%	63	98%
Kaupandi með útrunnið leyfi	16	11%	0	0%
Kaupandi aldrei haft leyfi	87	60%	1	0,2%
Kaupendur alls	145		64	

3. Lokaorð

Þetta er í annað sinn sem kallað er eftir skilum á söluskrám vegna sölu á tilteknum varnarefnum á grundvelli nýrra efnalaga. Miklar breytingar hafa orðið á ákvæðum laga og reglugerða á undanförunum árum í þessum málaflokki og hefur Umhverfisstofnun eftir föngum lagt sig fram við að kynna þau fyrir hagsmunaaðilum. Ljóst er að þörf er á auknu kynningarstarfi, þar sem hér kemur í ljós að enn hafa margir kaupendur plöntuverndarvara, sem einungis eru ætluð til notkunar í atvinnuskyni, fengið slíkar vörur í hendur.

Reglurnar hvað þetta varðar eru skýrar og mun stofnunin fylgja því fast eftir á komandi misserum með kynningarstarfi og eftirliti að eftir þeim sé farið. Snýr það bæði að þeim einstaklingum sem þurfa að verða sér úti um notendaleyfi til að kaupa og nota þessar vörur og söluaðilum sem bera ríkar skyldur þegar kemur að því að ganga úr skugga um það við sölu að tilskilin leyfi séu fyrir hendi.

9. desember 2016

UMHVERFISSTOFNUN

Viðauki. Sala á plöntuverndarvörum og nagdýraeitri 2015. Sundurliðað eftir kg af hverju virku efni.

Sveppaeyðir	kg	Skordýraeyðir	kg	Illgresiseyðir	kg	Stýriefni	kg	Nagdýraeitur	kg
flúasínám	67	dímetóat	56	díkvat-díbrómíð	388	klórmekvatklóríð	26	brómadíólón	0,229
pensýkúrón	43	pírímíkarb	9	aklónífen	24	damínósíð	2	dífenakúm	0,068
própríkónasól	38	maltódestrín	6	metribúzín	16	etefón	1		
ípródíón	30	abamektín	3	metasaklór	10				
própamókarb	21	<i>Bacillus thuringiensis kurstaki</i>	2	pýridat	6				
þíófanatmetýl	15	ímíðaklópríð	2	kletódím	4				
dímetómorf	8	asadífraktín	2	þífensúlfúrónmetýl	3				
metalaxýl-M	5	bífenasat	1	tríbenúrón-metýl	2				
fosetýl-Al	4	spínósað	0,5	klómasón	2				
fenhexamíð	2	pýretrín	0,5	rímsúlfúrón	1				
boskalíð	1			naprópamíð	1				
kresoxím-metýl	1			própakvisafóp	1				
penkónasól	1								
Sveppaeyðar, kg alls	237	Skordýraeyðar, kg alls	82	Illgresiseyðar, kg alls	458	Stýriefni, kg alls	29	Nagdýraeitur, kg alls	0,297